

Beoordeling masterscriptie Tereza Vymazalova: *Aspectualiteit in het Tsjechisch en in het Nederlands*, Praag 2014 (begeleider: PhDr. Zdenka Hrnčířová).

Inleiding

Het onderzoeksobject van deze scriptie is aspectualiteit in het Tsjechisch en het Nederlands. De centrale onderzoeksvraag is na te gaan welke middelen de vertaler van het Tsjechisch in het Nederlands gebruikt om de Tsjechische aspectuele betekenisaspecten uit te drukken.

Het onderzoek

De scriptie bevat 96 pagina's, het voorwerk 6 en het nawerk 5 pagina's. De rest telt dus 85 bladzijdes. Het taalgebruik is matig tot zeer matig. Blijkbaar is de tekst niet gecontroleerd door een moedertaalspreker van het Nederlands. Op elke pagina staan diverse niet correcte zinnen (stijl, morfologie, syntaxis, woordenschat). Op masterniveau is dit een probleem.

Inhoudelijk is de scriptie als volgt gestructureerd. Traditiegetrouw bestaat het werkstuk uit een zogenaamd theoretisch en een praktisch deel (resp. 50 en 28 pagina's). Daarna komt er een hoofdstuk met de titel Sluiting (sic!). Het geheel wordt afgesloten met een bibliografie. Van de meer dan 40 titels betreffen er maximaal 10 het Nederlands. Men zou kunnen zeggen dat dit het gevolg is van het feit dat 'aspect' in het Nederlands een minder belangrijke rol speelt. Desondanks geeft de BNTL maar liefst 272 titels. Waarom is daar niet meer gebruik van gemaakt? In plaats van aan te sluiten op recent onderzoek naar 'aspect' lijkt de kandidaat uit te gaan van een zekere Van Wijk uit 1928 (!). Is het theoretisch gedeelte dus niet optimaal, een groter probleem vormt het praktisch gedeelte, oftewel het eigenlijke onderzoek.

Wat wordt er concreet gedaan? De kandidaat kiest twee Tsjechische literaire tekstfragmenten en plaatst deze tegenover de twee bestaande vertalingen in het Nederlands in de vorm van schema's waarbij telkens een Tsjechisch fragment wordt vergeleken met een Nederlands fragment. Dit blijft echter allemaal puur beschrijvend. Ook de begeleidende tekst van slechts anderhalve bladzijde (!) geeft geen inzicht in de in de schema's geconstateerde tendensen, ofwel de (al dan niet) gebruikte middelen. De kandidaat had veel meer moeten categoriseren, kwantificeren, verbanden moeten leggen en vooral proberen tentatieve verklaringen te geven voor de geobserveerde verschijnselen. Nu weten we in feite niet veel meer dan datgene wat al in de bestaande grammatica's staat. Uitgaande van de onderzoeksvraag (zie boven) hadden we op z'n minst een becommentarieerde lijst met middelen verwacht die ingezet worden om de Tsjechische aspectuele betekenisaspecten uit te drukken in het Nederlands, alsmede een lijst met Tsjechische aspectuele middelen die in het Nederlands (eventueel?) niet uitgedrukt worden of kunnen worden.

Evaluatie

De scriptie is redelijk goed verzorgd en biedt een grote hoeveelheid theoretische informatie. Het belangrijkste probleem is dat het praktische gedeelte puur descriptief is.

Het ontbreekt met andere woorden aan een poging tot verklaring van de geobserveerde verschijnselen. Een ander probleem is de Nederlandse taal. Te veel fouten. Een laatste probleem is de manier van verwijzen. Referenties komen in de broodtekst niet of nauwelijks voor. Een en ander loopt meestal via een notensysteem. Dit is zeker geen *common practice* binnen de taalwetenschap. Ondanks de hierboven geconstateerde tekorten zijn we van mening dat het werkstuk een minimale voldoende verdient. Deze beoordeling is vooral gebaseerd op het theoretisch deel. De kandidaat heeft zich gewaagd heeft aan een zeer (te?) complexe materie en is er ondanks alles min of meer in geslaagd een coherent beeld te schetsen van de bestaande problematiek in de twee talen. Het cijfer is 3.

Vragen.

1. welke taalkundige middelen (syntactisch?, morfologisch?; lexicaal?) hebben de vertalers gebruikt om de diverse aspectuele vormen van het Tsjechisch in het Nederlands uit te drukken? Geef tevens voorbeelden.
2. welke Tsjechische middelen ter uitdrukking van aspectualiteit zijn door de vertalers in het Nederlands niet uitgedrukt? Kunt u daarvoor een reden/redenen bedenken?
3. Analyseer het werkwoord *gaan* in *ik ga de bloemen water geven*. (Nabije) toekomstige tijd of aspect?
4. Bespreek voor het Nederlands de relatie tussen de zogenaamde voltooide en onvoltooide tijden enerzijds en aspect anderzijds.
5. Draagt de Nederlandse PV volgens u altijd aspect? Zo ja, geef voorbeelden. Zo nee, wanneer wel, wanneer niet. Geef voorbeelden.

Prof. Jan PEKELDER